

3. НАУКОВИЙ СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ

Віра Петрівна Чудакова,

кандидатка психологічних наук,
старша наукова співробітниця,
Інститут педагогіки НАПН України,
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України;
академік Академії наук Турон,
психологиня, тренерка, доцентка, консультантка, коуч,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-3801-6545>

УДК 159.923:005.336.1/5:005.591.6

DOI: [https://doi.org/10.63437/2309-3935-2025-1\(96\)-13](https://doi.org/10.63437/2309-3935-2025-1(96)-13)

«ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ШВИДКОЗМІННИХ УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ», З ВИКОРИСТАННЯМ ДІАГНОСТИЧНИХ, КОРЕКЦІЙНИХ, ЦИФРОВИХ І STEM-МЕТОДІВ, ПРОГРАМ SPSS І ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Анотація.

У публікації представлено інтегративний інструментарій науково-методичного забезпечення реалізації авторської «Технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організацій». Розкрито загальний дизайн, зміст, методи і результати впровадження моделей реалізації «Технології», з використанням діагностичних, корекційних, цифрових методів, програм SPSS та штучного інтелекту.

Ключові слова: технологія; психологічна технологія; формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості; діагностична модель експертизи; корекційно-розвивальна модель; рефлексивно-інноваційний тренінг-коучинг.

Продовжуємо висвітлення досвіду впровадження в практику діяльності освітніх організацій різних типів і країн результатів наукового дослідження та реалізації авторської інтегративної комплексної системи науково-методичного забезпечення технологій «формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності» та «формування психологічних компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності організацій». У попередніх випусках журналу «Освіта та розвиток обдарованої особистості» (DOI: <https://doi.org/10.32405/2309-3935>), у рубриці «Науковий-семінар практикум» нами опубліковано низку публікацій.

Метою цієї публікації є: представлення інтегративного інструментарію науково-методичного забезпечення авторської «Технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організацій». Розкрито загальний дизайн, зміст, методи і результати впровадження моделей реалізації «Технології» з вико-

ристанням діагностичних, корекційних, цифрових методів, програм SPSS та штучного інтелекту.

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконано в рамках комплексних науково-дослідних тем: Інституту педагогіки НАПН України, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Київ, Україна), Ташкентського державного педагогічного університету ім. Нізамі (Ташкент, Республіка Узбекистан).

Методи. Для розв'язання поставленої мети та реалізації завдань науково-дослідної роботи використовувалися такі методи наукового дослідження: аналіз літератури з проблеми, теоретико-методологічний аналіз, синтез, узагальнення проблеми; науковий експеримент, психодіагностичні емпіричні методи, метод експертної оцінки, методи математично-статистичного аналізу, метод активного соціально-психологічного навчання, тренінгу, коучингу, цифрові методи і програми штучного інтелекту, математична обробка даних здійснювалася за допомогою комп'ютерного пакету статистичних програм SPSS (версія 25).

У цій публікації ретельно буде розглянуто такі питання:

1) актуалізація проблеми науково-методичного забезпечення формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організацій;

2) загальний дизайн, інтегративний інструментарій та особливості впровадження «технології» формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організацій» і моделей її реалізації;

3) підготовка експертів-тренерів для впровадження «Технології» і реалізації програми тренінгу-коучингу «Сучасні психотехнології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності»;

4) практичний досвід і результати впровадження інноваційної технології в освітній процес в Україні та міжнародному освітньому просторі;

5) рекомендації для подальшого використання «Технології».

1. Актуалізація проблеми науково-методичного забезпечення формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організацій. На сучасному етапі інноваційних перетворень у державі здійснюється пошук ефективних шляхів вдосконалення та підвищення якості національної системи освіти. У ролі головного пріоритету об'єктивно виділяють інноваційний розвиток, зумовлений необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості та конкурентоспроможності освіти, а саме: вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в нових швидко змінних умовах. Ключовим фактором підготовки фахівця є дослідження проблеми «науково-методичного забезпечення формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності» [12].

Зазначимо, що на сучасному етапі інноваційного розвитку держави актуальності набуває дослідження ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості, для забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. Про це йдеться в нормативно-правових законодавчих документах України. У Законі України «Про освіту» (2017) наголошено, що метою освіти України є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання від-

повідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1]. У Концепції «Нова українська школа» зазначено, що випускник нової української школи – це: цілісна всебічно розвинена особистість, інноватор, здатний змінювати навколишній світ, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя. Згідно з експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіють іншими вміннями. Також, у Законі України «Про освіту» зазначено, що метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Метою професійної освіти є формування і розвиток компетентностей особистості, необхідної для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [10; 11; 15].

Характеристикою сучасного суспільства і сфери освіти XXI ст. стає ринок компетенцій і компетентностей в умовах швидкозмінних інноваційних перетворень [10; 11; 15]. У Законі України «Про освіту» зазначено, що «компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [1].

Звертаючись до проблеми, розробки класифікаторів спеціальностей і кваліфікацій в умовах стандартизації освіти можна зазначити особливості сучасного ринку компетенцій: з одного боку, це пропонувані закладами освіти знання, вміння і навички, що необхідні для освоєння предметних компетенцій у процесі освітнього процесу; з іншого боку – це компетенції, якими вже володіють окремі особи, а також компетенції, затребувані сферою праці та в яких зацікавлені роботодавці, тобто так звані ключові компе-

тенції, які в подальшому складаються в компетентність. У сучасних соціально-економічних умовах роботодавці зацікавлені в таких випускниках закладів загальної середньої освіти і закладів професійної освіти, вищої освіти, які мають високий рівень компетенцій (інноваційних, адаптивних, соціально-професійних, інтелектуальних, психолого-педагогічних, інформаційно-комунікаційних тощо) [10; 11; 15].

Формування психологічних компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності є важливою проблемою (завданням), від розв'язання якої залежить успішність особистості у світі, що швидко змінюється. Її реалізація є одним із головних ресурсів розвитку конкурентоздатності особистості, організаційного розвитку освітніх організацій.

У сучасному світі, що характеризується високою динамікою змін, невизначеністю та конкуренцією, ці аспекти набувають особливого значення. Нами запропоновано основні аспекти актуальності теми «формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності», які обумовлені такими важливими факторами: 1) динаміка сучасного світу, що швидко змінюється; 2) конкуренція ринку праці; 3) роль освіти; 4) адаптація до цифрового середовища; 5) психосоціальний добробут; 6) психологічна компетентність; 7) профілактика соціальних проблем; 8) створення сприятливого соціального середовища; 9) зв'язок між соціально-психологічним благополуччям і психологічною компетентністю. У табл. 1 представлено їх зміст і взаємозв'язок.

Таблиця 1

Головні аспекти і фактори актуальності проблеми «формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності»

Основні аспекти актуальності проблеми дослідження
1) <i>Динаміка сучасного світу, що швидко змінюється</i> : – Сучасне суспільство характеризується високою швидкістю змін, невизначеністю та непередбачуваністю, стрімкими змінами в технологіях, економіці, соціальних відносинах, освіті. Це вимагає від особистості постійної адаптації, умінь швидко вчитися та приймати рішення в умовах невизначеності, гнучкості та здатності до навчання протягом усього життя. – Технологічний прогрес, глобалізація, економічні кризи та соціальні трансформації створюють нові виклики та потребують нових компетенцій і компетентностей. – У таких умовах формування психологічної компетентності конкурентоспроможності особистості та соціально-психологічний добробут стає важливим ресурсом, що дає змогу справлятися зі стресом та зберігати працездатність
2) <i>Конкуренція на ринку праці</i> : – В умовах глобалізації конкуренція посилюється в усіх сферах життя, зокрема в освіті та професійній діяльності. – В умовах жорсткої конкуренції на ринку праці психологічна компетентність стає ключовим фактором успіху. – Роботодавці цінують не лише професійні знання та навички, а й умінь працювати в команді, розв'язувати проблеми, керувати стресом та адаптуватися до змін. – Психологічна компетентність, що передбачає вміння керувати емоціями, будувати ефективні комунікації, вирішувати конфлікти, стає ключовим фактором конкурентоспроможності
3) <i>Роль освіти</i> : – Освіта відіграє важливу роль у формуванні психологічної компетентності конкурентоспроможності особистості як дієвої практики соціально-психологічного благополуччя. – Впровадження діагностичних, корекційних, цифрових, STEM-методів і систем, програм SPSS та штучного інтелекту, надає нові можливості для формування психологічної компетентності особистості. – Цей інтегративний інструментарій дає змогу проводити більш точну діагностику, розробляти індивідуальні програми розвитку та відслідковувати прогрес. – Сучасні освітні програми мають не лише давати знання та навички, а й сприяти формуванню психологічних компетентностей особистості, а саме розвиток комунікабельності, емоційного інтелекту, стресостійкості та здатність до швидкої адаптації, подолання наслідків психологічних проблем та травмуючих спогадів, умінь працювати в команді та ін.
4) <i>Адаптація до цифрового середовища</i> : – Впровадження цифрових методів і програм, що допомагає людям адаптуватися до цифрового середовища, та максимально ефективно використовувати всі його переваги
5) <i>Роль психологічної компетентності в забезпеченні психосоціального благополуччя особистості</i> : – Психологічне благополуччя є фундаментом для успішного навчання та розвитку. – Людина, яка почувається психологічно безпечно, демонструє залученість до освітнього процесу та професійної діяльності. – Умінь справлятися зі стресом, керувати емоціями, будувати здорові відносини та зберігати позитивний настрій допомагає зберегти психічне здоров'я та якість життя
6) <i>Психологічна компетентність</i> : – Дає людині змогу ефективно взаємодіяти з навколишнім світом. – Передбачає такі навички: комунікація, управління стресом та наслідками психологічних проблем і травм, вирішення конфліктів і міжособистісних протиріч, рефлексивності та самосвідомості себе як професіонала, адекватної самооцінки та впевненості в собі, постановки та досягнення стратегічних і тактичних цілей
7) <i>Профілактика соціальних проблем</i> : – Розвиток психологічної компетентності допомагає знизити рівень стресу, тривожності, депресії та інших психологічних проблем. – Це сприяє зниженню рівня агресії, насильства та інших соціальних девіацій
8) <i>Створення сприятливого соціального середовища</i> : – Формування психологічно компетентних особистостей сприяє створенню сприятливого соціального середовища, заснованого на взаєморозумінні, співпраці та повазі. – Це сприяє покращенню якості міжособистісних відносин і зміцненню соціальних зв'язків
9) <i>Соціальна значимість</i> : – Розвиток людського капіталу. – Формування психологічної компетентності сприяє розвитку людського капіталу та підвищенню конкурентоспроможності суспільства загалом. – Інвестиції в розвиток психологічної компетентності є інвестиціями в майбутнє країни

У сучасних соціально-економічних умовах розвивається «ринок праці» і «ринок особистостей», які пред'являють до молодого покоління високі вимоги. Сьогоднішнім випускникам у недалекому майбутньому належить прийняти на себе весь тягар проблем, які необхідно розв'язувати в постіндустріальному суспільстві сучасних цивілізованих ринкових відносин. Одним із пріоритетних завдань сучасної школи стає створення умов для формування конкурентоздатної особистості, яка здатна самостійно, результативно, відповідально і морально вирішувати суспільні та свої особисті (професійні і непрофесійні) проблеми. Створення відповідних умов для розвитку особистості учасників освітнього процесу дасть змогу закладам освіти підвищити якість підготовки випускників і фахівців-професіоналів до професійного самовизначення, самостійного життя, самореалізації, соціалізації, сформуванню високого рівня їх конкурентоздатності в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності освітніх закладів [10; 11; 15].

Саме тому, у сучасних умовах особливого значення набуває вивчення і розв'язання проблеми науково-методичного забезпечення формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності. З'ясовано, що психологічні фактори є важливим і складним бар'єром ефективного впровадження інноваційних перетворень в системі освіти та вимагали більш детального вивчення та розвитку наукової та методологічної психологічної підтримки інновацій.

Для розв'язання зазначених соціально значущих проблем представимо авторську інтегративну комплексну систему науково-методичного забезпечення формування психологічних компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності. З метою її реалізації нами розроблено, апробовано, експериментально перевірено та впроваджено авторська «Психолого-організаційна технологія формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації» [2–20].

2. Загальний дизайн, інтегративний інструментарій та особливості впровадження «технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організації» і моделей її реалізації. У сучасних умовах інноваційних перетворень в освіті особливого значення набуває актуальність та важливість вивчення і розв'язання проблеми «формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації» та однієї із її складових компетентності інноваційності, що є цільовим показником формування психологічної готовності особистості до інноваційної діяльності.

Нами запропоновано авторську інтегративну комплексну систему науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності в організації. З метою її реалізації нами розроблено і впроваджується авторська «Психолого-організаційна технологія формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації» (далі – «Технологія»). «Технологія» складається з двох взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих моделей, що відповідають діагностичному етапу дослідження (пошуковому і констатувальному) та корекційно-розвивальному етапу (формуальному) дослідження, а саме: 1) діагностична модель експертизи компетентностей конкурентоздатності особистості; 2) корекційно-розвиваюча модель рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу «Сучасні психологічні технології формування компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінливих умовах інноваційної діяльності організації» (В. Чудакова) [2–20]. «Технологія» містить ключові блоки: інформаційно-смісловий, діагностичний, аналітично-інтерпретаційний та прогностичний, і корекційно-розвивальний. Структурно-функціональну модель авторської «Технології» представлено на *рис. 1*.

Розглянемо загальний дизайн, зміст і структуру кожної з моделей (складових) авторської «Технології».

«1. Діагностична модель експертизи психологічних компетентностей конкурентоспроможності особистості». *Ціль:* виявити стан психологічних компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності організації. Нижче представимо в *табл. 1* методи і результати реалізації діагностичної моделі «Технології».

За результатами математично-статистичного аналізу реалізації компонентів діагностичної моделі технології нами виявлено латентну структуру факторів «пріоритетних психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості» (*табл. 2*) [7–10; 12; 15].

За результатами реалізації «Діагностичної моделі», першої складової «Технології» розроблено і здійснено корекційно-розвивальну роботу. Нижче розглянемо загальний дизайн і зміст другої складової «Технології».

«2. Корекційно-розвивальна модель рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу» (РІТ). З метою її реалізації розроблено, апробовано, експериментально перевірено і впроваджено дві авторські програми спеціальної психологічної підготовки: «2.1. Індивідуальна програма»: «Сучасні психологічні технології формування компетентностей конкурентоздатної особистості у швидкозмінних умовах»; «2.2. Загальна програма»: «Підготовка експертів-тренерів

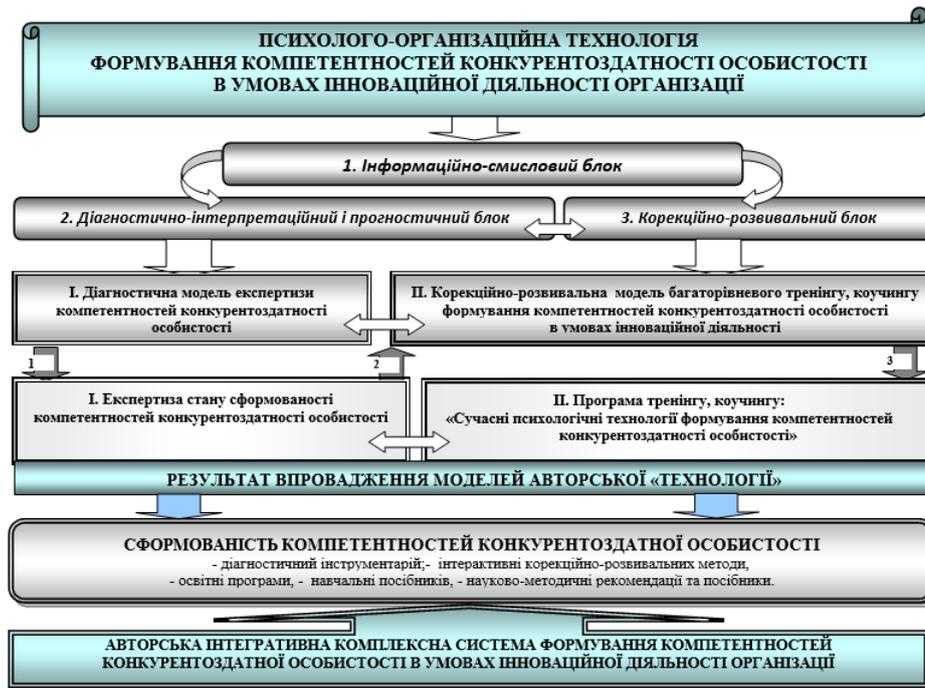

Рис. 1. Структурно-функціональна модель «Психолого-організаційна технологія формування | компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації»

Таблиця 1

Методи і результати реалізації

«1) Діагностичної моделі експертизи компетентностей конкурентоздатності особистості»

1) Діагностична модель експертизи компетентностей конкурентоздатності особистості	
<p>Методи. Для її реалізації нами підбрано, експериментально перевірено, надійні та валідні інтегративні психодіагностичні методи експертизи (опитувальники, тести); експеримент; методи математичної статистики (кореляційний, факторний аналіз тощо) з використанням сучасних програм обробки емпіричних даних. Проведена математично-статистична обробка емпіричних даних результатів експерименту в ході констатуючого і контрольно-аналітичного етапу</p>	<p>За результатами реалізації моделі «технології» нами визначено стан сформованості компетентностей конкурентоспроможності особистості, зокрема: компетентність інноваційності; особистісні якості; практиологічні компетентності (психолого-професійний), когнітивні (пізнавальні) компетентності; комунікативні компетентності; рефлексивності та самоусвідомлення себе як професіонала; мотиваційної компетентності; самоактуалізації; компетентностей психологічної стійкості, стресостійкості і здатності до швидкої адаптації; емоційно-вольової саморегуляції; вирішення конфліктів; цілепокладання тощо</p>

Таблиця 2

Латентна структура факторів «пріоритетних психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості»

Латентна структура факторів
<p>Фактор 1. Компетентності цілепокладання ($r = 0,927$): – оволодіння ефективними стратегіями постановки та досягнення цілей ($r = 0,873$); – визначення своєї місії та свого призначення ($r = 0,873$).</p>
<p>Фактор 2. Мотиваційна компетентність ($r = 0,736$), створення позитивної мотивації.</p>
<p>Фактор 3. Компетентності подолання психологічних проблем та розвиток стресостійкості: – оволодіння навичками гнучкого реагування ситуацію ($r = 0,794$); – вміння вийти новий рівень управління своїми станами ($r = 0,794$); – вміння набувати емоційну стійкість у складних життєвих ситуаціях та здатність до швидкої адаптації ($r = 0,709$); – оволодіння методами позбавлення від почуття образи, провини, залежностей та інших комплексів ($r = 0,674$); – вміння переформувати наслідки психологічних проблем та інших травмивних спогадів ($r = 0,620$); – вміння розвивати стресостійкість та здатність до швидкої адаптації ($r = 0,751$); – вміння використовувати методи переформування страхів, фобій, тривоги, песимізму та депресії ($r = 0,413$).</p>
<p>Фактор 4. Комунікативна компетентність: – оволодіння технологіями ефективною взаємодії з людьми ($r = 0,975$); (колегами ($r = 0,886$); керівниками ($r = 0,878$), учнями/студентами ($r = 0,713$); батьками, рідними ($r = 0,678$); – вміння налагоджувати відносини довіри та співробітництва ($r = 0,975$); – вміння вирішувати міжособистісні протиріччя; – вміння роботи в групі ($r = 0,743$).</p>
<p>Фактор 5. Спеціальні (специфічні) компетентності: – подолання конфліктів та вирішення міжособистісних протиріч; – оволодіння мистецтвом громадських виступів; – подолання професійного стресу та синдром професійного вигорання.</p>
<p>Фактор 6. Інноваційна компетентність ($r = 0,961$): – стан рівня інноваційності (позитивний, нульовий рівень, негативна інноваційність) ($r = 0,987$); – тенденції інноваційності (інтелектуально-теоретична спрямованість, емоційно-практична спрямованість).</p>

реалізації «Технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організації»». У процесі розробки цих спецкурсів враховувалися головні фактори, які впливають на формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості [2–6; 8–15; 17–20]. Розглянемо кожну із них.

Для експериментальної перевірки та впровадження цієї моделі «Технології» нами підбрано, розроблено інтегративні методи спеціальної психологічної підготовки і корекції: мультимедійні лекції та презентації; креативні корекційні методи; розвивальні навчально-рольові та ділові ігри; виконання творчих завдань; міжгрупова дискусія; соціально-психологічні тренінги, рефлексивно-інноваційний тренінг, рефлексія завдань, вправ, технік і занять; коучинг, психотерапевтичні практики, консультування. Їх реалізація сприяла оволодінню спеціальними прийомами розв’язання типових проблем і забезпе-

чення створення сприятливих умов і факторів сформованості психологічних компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності. Представимо кожну із них.

1). Індивідуальна програма рефлексивно-інноваційного тренінгу (далі – РІТ) на тему «Сучасні психотехнології формування компетентностей конкурентоспроможної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності» (автор – В. Чудакова). Для її реалізації нами розроблено та впроваджено авторську програму спеціальної психологічної підготовки.

Мета розробки і перспективні можливості реалізації її представлено в *табл. 3*. У процесі розробки цього спецкурсу враховувалися головні фактори, що впливають на формування компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності, які виявлено нами за результатами математично-статистичного аналізу [2; 3–6; 9–11; 13–15; 18–20].

Таблиця 3

Перспективні можливості

«2. Корекційно-розвивальної моделі рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу» (РІТ)

Метою «2. Корекційно-розвивальної моделі рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (РІТ)» є розкриття: теоретико-методологічних, діагностичних, практико-орієнтованих передумов «формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації» – основи підготовки до реалізації компетентнісно-орієнтованого підходу

Перспективні можливості реалізації Програми тренінгів, коучингів РІТ:

- розроблена на основі досвіду провідних психологів, психотерапевтів, педагогів, менеджерів і бізнесменів Заходу і Сходу;
- направлена на підвищення особистої ефективності учасників у різних життєвих і ділових ситуаціях взаємодії з людьми;
- дозволяє розвинути здатність до швидкої адаптації людини до динамічно змінних умов;
- дає змогу розкрити нові можливості успішного інноваційного вирішення багатьох завдань професійної діяльності, ефективного формування особистості із задіянням її особистих резервів;
- дозволяє забезпечити пошук людиною в самій собі мобілізуючих чинників для виходу з складних, екстремальних і проблемних ситуацій

Особливої уваги в процесі реалізації корекційно-розвивальної моделі заслуговує **на рефлексивно-інноваційний тренінг і коучинг**, на основі сучасних психотехнологій практичної психології, психотерапії та НЛП (NLP) – нейролінгвістичного програмування. НЛП – одна з сучасних галузей практичної психології та психотехнології. Це новітній метод навчання ефективним стратегіям поведінки, сприйняття, мислення, що виник на початку 1970-х рр. і завдячує своєю появою на світ американським вченим Дж. Гріндеру та Р. Бендлеру, які вивчили поведінку та мислення найбільш талановитих людей у різних галузях людської діяльності. Встановлено, що їхня поведінка має певну структуру, яка не залежить від того, у якій галузі реалізовано талант людини. Зараз ця структура вивчена і бажаючи досягти такого ступеня ефективності можуть опанувати її основні елементи, користуючись НЛП у спеціалізованих тренінгах. Зауважимо, що методи *НЛП активно використовуються* під час розв’язання психологічних проблем. Зазначимо, що НЛП – це модель того, як

люди структурують власний унікальний досвід. Це один із багатьох способів розуміння та організації фантастично складної та тим прекрасної системи людських думок і комунікацій. НЛП – не теорія, а практика. Вона охоплює набір моделей, процедур, умінь, ритуалів і технологій для того, щоб мислити і діяти ефективно в цьому світі. НЛП дозволяє швидко та ефективно реорганізувати суб’єктивний досвід та змінити поведінку в будь-якому бажаному напрямі [6; 8; 13; 15]. Тренінги та семінари на основі НЛП стали традиційною формою підготовки психологів, психотерапевтів, фахівців із роботи з фахівцями у багатьох розвинених країнах світу. Розглянемо *понятійно-термінологічний апарат* реалізації рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (РІТ) (*табл. 4*).

Нижче представимо методи і результати реалізації корекційно-розвивальної складової «Технології» (*табл. 5*).

Розкриємо загальний дизайн, особливості впровадження, мету, завдання, методи і результати реалізації названих програм:

«2.1. Індивідуальна програма» (для формування психологічних компетентностей особистості) та «2.2. Загальна програма».

Представимо науковий апарат і особливості реалізації «2.1. Програми рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (PIT) «Сучасні

психологічні технології формування компетентностей конкурентоздатної особистості у швидкозмінних умовах» (індивідуальна програма). Нижче представимо методи і результати реалізації корекційно-розвивальної моделі «Технології» (табл. 6).

Таблиця 4

Понятійно-термінологічний апарат реалізації рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (PIT)

Понятійно-термінологічний апарат PIT
<p>Рефлексивно-інноваційний тренінг (PIT) є системою спеціально організованих розвивальних взаємодій між його учасниками і їх взаємозбагачення. У широкому розумінні під PIT розуміють як практику психологічного впливу, що заснована на інтерактивних методах групової діяльності. Причому йдеться про використання своєрідних форм рефлексивно-гуманістичного інтерактивного навчання знаннями, вміннями і технологіями</p> <p>Чудакова В. П. надала визначення <i>рефлексивно-інноваційного тренінгу (PIT)</i> на основі НЛП – це сукупність здібностей, засобів і стратегій, які забезпечують усвідомлення і звільнення від стереотипів непродуктивного освітнього досвіду і діяльності, шляхом її переосмислення і висування завдяки цьому інновацій, які ведуть до подолання тих проблемно-конфліктних ситуацій, що виникають у процесі розв'язання практичних завдань у сфері спілкування, діяльності, особистісного розвитку та корекції.</p> <p><i>PIT</i> – це психологічна практика, за якої особистість переосмислює ситуацію, у якій вона перебуває, проблеми, які вона бажає розв'язати, цілі, які вона прагне досягти через інтенсивний пошук нових шляхів і засобів, що стоять перед нею</p>
<p>Коучинг – це поєднання активних методів навчання і консультування що активізує потенціал людини. <i>Мета коучингу</i> полягає в підвищенні показників діяльності окремих людей і команд шляхом розкриття прихованого потенціалу та подолання обмежувальних стереотипів мислення.</p>
<p>Принципи проведення рефлексивних занять у процесі впровадження авторського рефлексивно-інноваційного тренінгу PIT: – істина не може бути передана, вона може бути лише пережита; – зняття статусних бар'єрів і субординації; – навчання загалом і кожного елемента зокрема, відповідно до інтересів особистості; – максимальне врахування та розвиток інтересу в окремого учасника PIT. Загалом PIT – це система спеціально організованих розвивальних практик (технік) психологічної взаємодії між його учасниками і їх взаємозбагачення.</p>
<p>PIT дозволяє за невеликий проміжок часу: – <i>вирішити завдання</i> інтенсивного формування і розвитку здібностей, які необхідні для реалізації професійного і особистісного самовизначення, зосередження на цьому зусиль дозволяє досягти оптимального розкриття та задіяння творчого потенціалу особистості в житті та професійній діяльності; – <i>розкрити</i> нові можливості, для успішного інноваційного вирішення багатьох задач професійної діяльності, ефективного формування особистості з задіянням її особистих зусиль і резервів; – <i>забезпечити</i> пошук людиною в самій собі мобілізуючих факторів для виходу із утруднень, екстремальних і проблемних ситуацій.</p> <p><i>Виступає як засіб</i> вивільнення творчого потенціалу, підвищення особистісного і професійного росту, розвитку та корекції різноманітних людських змін.</p> <p><i>Результатом</i> є помітні особистісні і професійні зміни, які відбуваються у його учасників</p>

Таблиця 5

Методи і результати реалізації «2. Корекційно-розвивальної моделі рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу»

2) Корекційно-розвиваюча модель рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу «Сучасні психологічні технології формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності».	
Інтегративні методи спеціальної психологічної підготовки і корекції.	Результати реалізації PIT
<p>Для реалізації PIT нами розроблено, апробовано і впроваджено навчальні освітні модулі авторської програми спеціальної психологічної підготовки: загальна та індивідуальна.</p> <p>Методи. Для експериментальної перевірки і впровадження цієї моделі «Технології» нами підібрано, розроблено інтегративні методи спеціальної психологічної підготовки і корекції.</p> <p><i>Сприятливі для навчання дорослих методи:</i> мультимедійні лекції та презентації; креативні корекційні методи; розвивальні навчально-рольові та ділові ігри; виконання творчих завдань; між групова дискусія; соціально-психологічні тренінги, рефлексивно-інноваційний тренінг, рефлексія завдань, вправ, технік і занять; коучинг, психотерапевтичні практики, консультування.</p> <p>З метою впровадження «Технології» і моделей її реалізації розроблено і впроваджено <i>«загальну програму»</i> та <i>«індивідуальну програму»</i>.</p>	<p>У процесі розробки цього спецкурсу враховувалися основні фактори, що впливають на формування компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності. Які виявлено нами за результатами математично-статистичного аналізу.</p> <p><i>Результати «2. Корекційно-розвивальної моделі»</i> сприяли оволодінню спеціальними прийомами вирішення типових проблем і забезпечення створення сприятливих умов і факторів сформованості компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності.</p> <p>За результатами її реалізації моделі «Технології» сформовано психологічні компетентності конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організації.</p>

Таблиця 6

**Мета, завдання «індивідуальної» програми РІТ, першого складника
«2. Корекційно-розвивальної моделі рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу»**

<p>Мета «індивідуальної» програми РІТ:</p> <p>оволодіння певними соціально-психологічними знаннями, уміннями, навичками, компетентностями необхідних у сфері спілкування, діяльності, власного розвитку та корекції, для формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості.</p>
<p>Завдання РІТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвивати комунікативну та інтерактивну компетентність; – оволодіти інструментарієм ефективної взаємодії і взаєморозуміння між людьми; – розвивати рефлексивні навички, здатність аналізувати ситуацію, поведінку і стан в цій ситуації, як членів групи так і особистості; – опанувати вміннями адекватно сприймати себе і оточуючих, що сприяє виробленню і коригуванню норм особистої поведінки і міжособистісного взаємодії; – розвивати емоційну стійкість в складних життєвих ситуаціях і здатність до швидкої адаптації; – опанувати способами позбавлення від тривожних переживань, фобій, страхів і інших психологічних травм і травмуючих спогадів; – оволодіти технологією створення нових ефективних способів поведінки в особливо важких ситуаціях (подолання життєвих криз; переформування страхів публічних виступів, критики; позбавлення від «шкідливих» звичок, від почуття провини, образи та інших комплексів і залежностей); – оволодіти методами подолання професійного стресу і синдром професійного вигорання, песимізму і депресії; – опанувати технологію вирішення міжособистісних протиріч і суперечностей, подолання конфліктних ситуацій; – виробити вміння протистояти маніпулятивним впливам; – розвивати здатність гнучко реагувати на ситуацію, швидко перебудовуватися в різних умовах і різних групах, вийти на новий рівень управління своїми станами; – опанувати технологію створення адекватної самооцінки і впевненості в собі; – прояснити і розвинути ціннісно-мотиваційну сферу особистості, оволодіти технологією створення позитивної мотивації; – розвинути компетентність цілепокладання, оволодіти стратегіями прийняття рішень, постановки стратегічних і тактичних цілей і з'ясувати їх вплив на ефективність формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в швидко змінних умовах інноваційної діяльності; – відкрити своє призначення, свою місію, яка спонукає особистість рухатися вперед і об'єднує її переконання, вірування, цінності, дії і почуття власної значущості і дає радість; – сформувати інноваційну компетентність; – розвинути діагностичну компетентність, оволодіти теорією і практикою самодіагностики характеристичних особливостей особистості і усунення виявлених проблем.
<p>Зміст Програм РІТ: «Сучасні психотехнології формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності» (індивідуальна програма)</p> <p><i>Програм РІТ:</i> (індивідуальна програма) складається з 12-ти модулів (кожний наступний модуль є логічним продовженням і завершенням попереднього):</p> <p><i>I-й модуль:</i> Теоретичні та методичні засоби проведення рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (РІТ).</p> <p><i>II-й модуль:</i> Розвиток комунікативної та інтерактивної компетентності.</p> <p><i>III-й модуль:</i> Компетентність подолання психологічних проблем: страхів, фобій та інших травмуючих спогадів.</p> <p><i>IV-й модуль:</i> Компетентність подолання життєвих криз, розвиток психологічної стійкості, стресостійкості та здібності до швидкої адаптації.</p> <p><i>V-й модуль:</i> Компетентності рефлексії, самоусвідомлення себе, навички використання ефективних стратегій створення адекватної самооцінки та впевненості в собі.</p> <p><i>VI-й модуль:</i> Компетентність попередження і врегулювання міжособистісних протиріч та конфліктних ситуацій.</p> <p><i>VII-й модуль:</i> Розвиток компетентності цілепокладання: стратегії і тактики постановки та досягнення цілей.</p> <p><i>VIII-й модуль:</i> Компетентності подолання професійного стресу і синдрому професійного вигорання особистості та організації.</p> <p><i>IX-й модуль:</i> Компетентність створення позитивної мотивації.</p> <p><i>X-й модуль:</i> Компетентності оволодіння мистецтвом публічних виступів.</p> <p><i>XI-й модуль:</i> Компетентності «технології ефективного проведення дискусій різновиду спорів».</p> <p><i>XII-й модуль:</i> Витоки і результати сучасних психотехнологій формування компетентностей конкурентоздатності особистості, особливості їх використання.</p>
<p>Курс програми призначається для: педагогів, науково-педагогічних працівників, керівників і управлінців, спеціалістів по роботі з персоналом, психологів, менеджерів освіти, науково-педагогічних працівників ЗВО та системи післядипломної освіти, науковців, консультантів, коучів, дослідників.</p>
<p>Потенційні можливості: впровадження РІТ покликано сприяти підготовці фахівців до реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання в процесі професійної діяльності, науково-методичному психологічному забезпеченню формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності, не лише як професіонала до роботи в сучасних організаціях (зкладах, установах) і забезпечення організаційного розвитку, а і в якості організаторів навчання і виховання</p>
<p>Програма реалізується: у міжкурсовий і курсовий період підвищення кваліфікації в системі освіти; у системі підготовки та перепідготовки кадрів. Форма навчання : очна та дистанційна [2; 3–6; 9–11; 13–15; 18–20]</p>

3. Підготовка експертів-тренерів для впровадження «Технології» і реалізації програми тренінгу-коучингу «Сучасні психотехнології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності». З метою підготовки експертів-тренерів для реалізації «Технології» нами розроблено і впроваджено в освітню практику другу складову «Корекційно-розвивальної моделі» – загальну програму РІТ.

Представимо науковий апарат і особливості реалізації «2.2. Програми рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (РІТ): «Під-

готовка експертів-тренерів реалізації «Технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організації» (загальна програма)». У процесі розробки цього спецкурсу враховувалися головні фактори, що впливають на формування компетентностей конкурентоздатної особистості в швидкозмінних умовах інноваційної діяльності, які виявлено нами за результатами математично-статистичного аналізу [2–5; 9–11; 13–16; 18–20]. Нижче представлено методи та результати реалізації корекційно-розвивальної моделі «Технології» (табл. 7).

Таблиця 7

Мета, зміст «2.2. Загальної програми» РІТ, другого складника «2. Корекційно-розвивальної моделі рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу»

<p>Мета «загальної програми» РІТ: Програма спецкурсу РІТ націлена на: оволодіння психолого-педагогічними знаннями, вміннями, навичками проведення експертизи (діагностики, оцінювання, прогнозування) і використання корекційно-розвивальних інтерактивних методів для формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності. Це надає можливість самостійно впровадити в освітню практику «Психолого-організаційну технологію формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації».</p>
<p>Зміст «загальної програми» РІТ. Програма курсу складається з 7 розділів, кожен із яких є логічним продовженням і завершенням попередньої, і має свій освітній розвивальний цикл, у комплексі представляють систему підготовки та розвитку арсеналу особистісної ефективності людини.</p>
<p>Розділ 1. Теорія і практика проблеми реалізації компетентісно-орієнтованого навчання крізь призму комплексної системи науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності – висвітлює теоретико-методологічні основи вивчення проблеми, що відповідає пошуково-прикладному етапу вивчення проблеми.</p>
<p>Розділ 2. Концептуальні засади реалізації «Психолого-організаційної технології формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності» – представляє прикладний структурно-функціональний, проєктно-моделювальний аспект реалізації проблеми.</p>
<p>Розділ 3. Реалізація «Діагностичної моделі експертизи компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності» є прикладним аспектом, що відповідає констатувальному етапу вивчення проблеми.</p>
<p>Розділ 4. Реалізація «Корекційно-розвивальної моделі формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності» є прикладним, практико-орієнтованим, корекційно-розвивальним етапом рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу, що відповідає формувальному етапу вивчення проблеми.</p>
<p>Розділ 5. Рефлексивно-інноваційний тренінг, коучинг: «Сучасні психотехнології формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності». Загальний дизайн складників РІТ – 12-ти модулів (кожний наступний модуль є логічним продовженням і завершенням попереднього). – I-й модуль: Теоретичні та методичні засоби проведення рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу (РІТ). – II-й модуль: Розвиток комунікативної та інтерактивної компетентності. – III-й модуль: Компетентність подолання психологічних проблем: страхів, фобій та інших травмуючих спогадів. – IV-й модуль: Компетентність подолання життєвих криз, розвиток психологічної стійкості, стресостійкості та здібності до швидкої адаптації. – V-й модуль: Компетентності рефлексії, самоусвідомлення себе, навички використання ефективних стратегій створення адекватної самооцінки та впевненості в собі. – VI-й модуль: Компетентність попередження і врегулювання міжособистісних протиріч та конфліктних ситуацій. – VII-й модуль: Розвиток компетентності цілепокладання: стратегії і тактики постановки та досягнення цілей. – VIII-й модуль: Компетентності подолання професійного стресу і синдрому професійного вигорання особистості та організації. – IX-й модуль: Компетентність створення позитивної мотивації. – X-й модуль: Компетентності оволодіння мистецтвом публічних виступів. – XI-й модуль: Компетентності «технології ефективного проведення дискусій – різновиду спорів». – XII-й модуль: Витоки сучасних психотехнологій формування компетентностей конкурентоздатності особистості, особливості їх використання та перспективи поширення. Підведення підсумків РІТ. Підсумковий контроль РІТ. Ритуал «завершення» РІТ.</p>
<p>Розділ 6. Порівняльний аналіз і прогнозування результатів впровадження «технології» до і після здійснення спеціальної психологічної підготовки в рамках корекційно-розвивального впливу рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу.</p>
<p>Розділ 7. Реалії, перспективи і результати ефективності впровадження авторської «технології» з метою науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності, як детермінанти реалізації компетентісно орієнтованого навчання. Підведення загальних підсумків. Підсумковий контроль. Ритуал «завершення».</p>

Продовження таблиці 7

<p>Курс Програми призначається для: педагогів, науково-педагогічних працівників, керівників і управлінців, спеціалістів по роботі з персоналом, психологів, менеджерів освіти, науково-педагогічних працівників ЗВО, ПТОЗ та системі післядипломної освіти, науковців, консультантів, коучів, дослідників. Він покликаний сприяти підготовці фахівців до реалізації компетентісно орієнтованого навчання в процесі професійної діяльності, науково-методичному психологічному забезпеченню формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності, не лише як професіонала до роботи в сучасних організаціях (закладах, установах) і забезпечення організаційного розвитку, а і в якості організаторів навчання і виховання.</p> <p>Програма реалізується: в міжкурсовий і курсовий період підвищення кваліфікації в системі освіти; в системі підготовки та перепідготовки кадрів. Форма навчання: очна та дистанційна.</p> <p><i>Спецкурс проводиться</i> з підібраними для цієї мети групами педагогами, управлінців різних рівнів, директорів і завучів освітніх організацій, психологів, методистів методкабінетів у міжкурсовий і курсовий період підвищення кваліфікації в умовах ЗЗСО, ЗВО та системі післядипломної освіти [2; 3–6; 9–11; 13–15; 18–20].</p>
--

Таблиця 8

Ціль, завдання і результат авторського курсу підвищення кваліфікації (стажування) з упровадження «Технології»

<p>Ціль, завдання і результат підвищення кваліфікації (стажування) з упровадження «Технології»</p> <p>Ціль підвищення кваліфікації (стажування) з упровадження «Технології»</p> <p>Ціль підвищення кваліфікації (стажування) – удосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення та розширення професійних знань, умінь та навичок; підвищення рівня інноваційної та науково-дослідної компетентностей наукового співробітника та науково-педагогічного працівника; формування психологічних компетентностей особистості умовах інноваційної діяльності; набуття та обмін досвідом професійної майстерності.</p> <p>Завдання підвищення кваліфікації (стажування) з упровадження «Технології»</p> <p>Це надало можливість вирішити наступні завдання: – <i>розвинути</i> «інноваційну компетентність»; – <i>оволодіти</i> науковою і дослідницькою компетентністю; – <i>розвивати</i> комунікативну та інтерактивну компетентність; – <i>оволодіти</i> інструментарієм ефективної взаємодії і взаєморозуміння між людьми; – <i>розвивати</i> рефлексивні навички, здатність аналізувати ситуацію, поведінку і стан в цій ситуації, як членів групи так і особистості; – <i>опанувати</i> вміння адекватно сприймати себе і оточуючих, що сприяє виробленню і коригування норм особисті поведінки і міжособистісного взаємодії; – <i>розвивати</i> емоційну стійкість в складних життєвих ситуаціях і здатність до швидкої адаптації; – <i>опанувати</i> способами позбавлення від тривожних переживань, фобій, страхів і інших психологічних травм і травмуючих спогадів; – <i>оволодіти</i> технологією створення нових ефективних способів поведінки у особливо важких ситуаціях (подолання життєвих криз; переформування страхів публічних виступів, критики; позбавлення від «шкідливих» звичок, від почуття провини, образи та інших комплексів і залежностей); – <i>оволодіти</i> методами подолання професійного стресу і синдром професійного вигорання; – <i>подолання</i> пессимізму і депресії; – <i>опанувати</i> технологію вирішення міжособистісних протиріч і суперечностей, подолання конфліктних ситуацій; – виробити вміння протистояти маніпулятивним впливам; – <i>розвивати</i> здатність гнучко реагувати на ситуацію, швидко перебудовуватися в різних умовах і різних групах, вийти на новий рівень управління своїми станами; – <i>опанувати</i> технологію створення адекватної самооцінки і впевненості в собі; – прояснити і розвивати ціннісно-мотиваційну сферу особистості, <i>оволодіти</i> технологією створення позитивної мотивації; – <i>розвинути</i> компетентність цілепокладання, оволодіти стратегіями прийняття рішень, постановки стратегічних і тактичних цілей і з’ясувати їх вплив на ефективність формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в швидко змінних умовах інноваційної діяльності; – <i>відкрити</i> своє призначення, свою місію, яка спонукає особистість рухатися вперед і об’єднує її переконання, вірування, цінності, дії і почуття власної значущості і дає радість; – <i>сформувати</i> інноваційну компетентність; – <i>розвинути</i> діагностичну компетентність, оволодіти теорією і практикою самодіагностики характеристичних особливостей особистості і усунення виявлених проблем; – оволодіти технологією ефективного проведення різних видів публічних спорів: дискусія, диспут, полеміка, дебати; – <i>ознайомитися</i> з шляхами і <i>придбати</i> компетентність подолання професійного стресу та синдрому професійного вигорання персоналу та організацій; – <i>оволодіти</i> технологією мистецтва публічного виступу.</p> <p>Результат підвищення кваліфікації (стажування) з упровадження «Технології»</p> <p>У результаті впровадження курсу «Технологія» та інтегративний інструментарій «формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організацій», досягнуто ціль програми: учасники міжнародного стажування (підвищення кваліфікації) та міжнародної літньої школи В. Чудакової в Узбекистані, отримали можливість оволодіти соціально-психологічними знаннями, умінями, навичками, які необхідні у сфері спілкування, професійній діяльності, власному розвитку та корекції, для формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності організації [2; 3–6; 9–11; 13–15; 18–20].</p>

Перевага розробки над традиційними методами навчання. Рефлексивно-інноваційний тренінг: *дає змогу* за невеликий проміжок часу: – *вирішити* завдання інтенсивного формування та розвитку здібностей, які необхідні для реалізації професійного і особистісного самовизначення, зосередження на цьому зусиль дає змогу досягти оптимального розкриття та задіяння творчого потенціалу особистості в житті та професійній

діяльності; – *дає змогу розкрити* нові можливості, для успішного інноваційного вирішення багатьох задач професійної діяльності, ефективного формування особистості з задіянням її особистих зусиль і резервів; – *забезпечити* пошук людиною в самій собі мобілізуючих факторів для виходу з утруднень, екстремальних і проблемних ситуацій. *Виступає як засіб* вивільнення творчого потенціалу, підвищення особистісного

і професійного росту, розвитку та корекції різноманітних людських змін. *Результатом є* помітні особистісні і професійні зміни, які відбуваються у його учасників. Багаторівнева модель і модулі РІТ описані в наукових публікаціях автора.

4. Практичний досвід і результати впровадження інноваційної технології в освітній процес в Україні та міжнародному освітньому просторі. Представимо практичний досвід впровадження «Психолого-організаційно технології формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності» (автор – В. Чудакова), яка впроваджується в освітню практику закладів освіти різного типів на базі освітніх експериментальних закладів ЗСО і ЗВО України (Одеса, Херсон, Київ і Київська обл.). У Республіці Узбекистан авторська «Технологія» реалізується в рамках «Проекту міжнародної співдружності освітніх програм В. П. Чудакової в Узбекистані» на базі

ЗВО (Ташкент, Бухара, Шахрізабз, Чирчик, Нукус, Ургенч) (табл. 8). Систематично проводиться авторський курсу підвищення кваліфікації, міжнародного стажування за темою «Формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах інноваційної діяльності організації» (автор, тренер, коуч – В. Чудакова).

Реалізація курсу дала змогу учасникам сформувати психологічні компетентності конкурентоздатності особистості у швидкозмінних в умовах інноваційної діяльності організації.

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконано в рамках комплексних науководослідних тем: Інституту педагогіки НАПН України та Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Експериментально-наукова база і географія впровадження «Технології» представлена в табл. 9.

Таблиця 9

Експериментально-наукова база і географія впровадження «Технології»

Експериментально-наукова база і географія
<i>Україна:</i> Дослідження проводилось з учасниками освітнього процесу на базі експериментальних закладів загальної середньої освіти <i>України</i> .
м. Одеса (відповідальна за експеримент на регіональному рівні – Т. Волковська): ЗОШ – № 52 (директор Н. Мацкул); № 81 (Т. Завтур); № 82 (Н. Костікова); № 86 (В. Шакіна); № 89 (Р. Черненко); № 118 (Н. Єфімова). НВК – № 4 (Н. Аббас); № 49 (Г. Надежо); № 53 (І. Телишак).
м. Херсон (відповідальна за експеримент на регіональному рівні Т. Верещака): НВК № 15 (Л. Стратійчук); ЗОШ №46 (О. Дмитрієнко); ЗОШ № 53 (О. Демчук); Гімназії № 6 (С. Корж). Херсонська обл.: Козачелагерська ЗОШ, Олешківського р-ну (М. Дудченко).
Київська обл.: Макарівський багатопрофільний ліцей» Макарівської районної ради Київської області (Н. Українець).
<i>У Республіці Казахстан</i> авторська «Технологія» реалізується з 2021 до 2022 рр. на базі вишів: м. Алмати – Казахського державного жіночого педагогічного університету (А. Карієв); м. Астани – Євразійського національного університету ім. Л. Н. Гумельова (К. Теміров).
<i>У Республіці Узбекистан</i> авторська «Технологія» реалізується з 2018 до 2025 рр. у рамках «Проекту міжнародної співдружності освітніх програм в Узбекистані В. Чудакової» на базі закладів вищої освіти:
м. Ташкент: – Ташкентський державний педагогічний університет імені Нізамі (Б. Абдулдаєва), кафедра психології (М. Бафаєв) кафедра практичної психології (Н. Умарова), Національний університет Узбекистану імені М. Улугбека, кафедра психології (Д. Мухамедова), Ташкентського фармацевтичного інституті, Туринському політехнічному університеті в Ташкенті, кафедра соціально-гуманітарних дисциплін (Л. Томчани); 2023 р. – Університет Пучон в Ташкенті (Корея) (ректор В. Нам, директор Центру науки і інновацій І. Парфенова), м. Ташкент; – Ташкентська медична академія (кафедра педагогіки, психології, мов), м. Ташкент; – Державна консерваторія Республіки Узбекистан (кафедра практики Г. А. Курбанова), м. Ташкент; – Академія наук Турон, Інститут психології і педагогіки (директор Г. А. Курбанова).
м. Бухара: – Бухарський державний університет, кафедра психологія і кафедра педагогіки (М. Усманова), факультет фізичної культури, (Б. Маьмуров); Бухарський державний медичний інститут ім. Абу Али ибн Сино, кафедра педагогіки, психології і мов (Г. Н. Курбанова).
м. Чирчік: – Чирчікського державного педагогічного університету (Ж. Усаров, Д. Хімталалієв, Ш. Самарова).
м. Шахрисабз: – Шахрізабський державний педагогічний інститут (У. Марасулова),
м. Карши: – Каршинський державний університет, кафедра психології. Інститут інновацій (М. Магсадова), м. Карши.
м. Нукус: – Нукусський державний педагогічний інститут імені Ажиніазі, кафедра початкової освіти (Т. Бойназаров), кафедра психологія.
м. Ургенч: – Ургенська філія Ташкентської медичної академії (кафедра педагогіки, психології, мов (Д. Олімова) [3–5; 16; 19; 20]

Завдяки науково-методичній, творчій співпраці з вищеназваними закладами освіти і колективами різних країн на різних етапах науководослідної експериментальної роботи розро-

блено, апробовано і впроваджено комплексну систему науково-методичного забезпечення, було відпрацьовано інтегративний діагностичний і корекційно-розвивальний інструмента-

рій, інформаційно-смісловий, діагностичний, аналітично-інтерпретаційний і прогностичний та корекційно-розвивальний блоки; відшліфовувались окремі аспекти і компоненти модулів «технології», кожний заклад і освітня установа внесли свій важливий і цінний вклад.

5. Рекомендації для подальшого застосування «Технології». Впровадження «Технології» відкриває перспективи подальшого вивчення проблеми формування психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності. Автор вбачає їх у вдосконаленні системи підготовки / перепідготовки / підвищення кваліфікації, а саме: створення системи професійної освіти фахівців загалом, так і спеціальної психологічної підготовки «експертів-тренерів» у напрямку психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності; створення системи психологічного консультування з питань відбору, добору, корекції, розвитку, прогнозування ефективності здійснення професійної діяльності; формування конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності. Особливого значення «Технологія» набуває в умовах використання технологій STEM-освіти.

Підбиваючи підсумки зауважимо, що розроблена, апробована, експериментально перевірена «Психолого-організаційна технологія формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності організації» впроваджується в умовах реалізації експериментально-дослідної роботи в закладах освіти різного типу України (2016–2025), а також в рамках міжнародних проєктів співдружності освітніх програм В. Чудакової в Республіці Узбекистані (2018–2025). Результати її реалізації відкривають перспективи подальшого вивчення проблеми «формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності організації». Автор вбачає їх у вдосконаленні системи підготовки / перепідготовки / підвищення кваліфікації, а саме: створення системи професійної освіти фахівців загалом, так і спеціальної психологічної підготовки «експертів-тренерів» у названому напрямі; створення системи психологічного консультування з питань відбору, добору, корекції, розвитку, прогнозування ефективності здійснення професійної діяльності в умовах реалізації інноваційних проєктів; формування конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності. Впровадження «Технології» надало можливість розв'язати суспільно значущу проблему «психології формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності організації».

Використані літературні джерела

1. Про освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Чудакова В. П. Психологічне забезпечення освітнього процесу: психологічна служба в школі – створення, сучасний стан та перспективи / В. П. Чудакова, Ш. Р. Баратов, Л. Ф. Чупров, Ш. С. Шаріпов // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2019. – № 2 (73). – С. 39–46. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-2\(73\)-39-46](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-2(73)-39-46).
3. Чудакова В. П. Актуальні проблеми сучасної психологічної науки у дослідженнях «психологічної готовності до інноваційної діяльності» та «формування компетентностей конкурентоздатності особистості», перспективи їх інтеграції у світовий освітній простір / В. П. Чудакова // Виклики сучасної психологічної науки країн ЄС: перспективи інтеграції українського досвіду / відп. ред. В. Л. Зливков ; укладачі С. О. Луконська, О. В. Котух. – Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. – С. 84–90.
4. Чудакова В. П. Апробація і впровадження рефлексивно-інноваційного тренінгу, коучингу «Сучасні психотехнології формування компетентностей конкурентоздатності особистості в умовах інноваційної діяльності» у рамках міжнародного стажування та академічної мобільності: українсько-узбецький досвід (у форматі фотовернісажу) / В. П. Чудакова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2023. – № 2 (89). – С. 50–56. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-2\(89\)-50-67](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-2(89)-50-67).
5. Чудакова В. П. Досвід впровадження та зміст програми «Технології та інтегративний інструментарій формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності», в рамках міжнародного стажування та міжнародної літньої школи «Узбекистан-Україна 2023» В. Чудакової (у форматі фотовернісажу, частина 12) / В. П. Чудакова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2023. – № 3 (90). – С. 83–100. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-3\(90\)-83-100](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-3(90)-83-100).
6. Чудакова В. П. Забезпечення психологічної допомоги засобами інтегративних психотехнологій NLP: подолання наслідків травмуючих ситуацій, розвитку стресостійкості та здібності до швидкої адаптації / В. П. Чудакова // Забезпечення психологічної допомоги в секторі Сил оборони України : зб. тез Всеукр. міжвід. психол. форуму, м. Київ, 30 червня 2022 р. – Київ : Вид-во Людмила, 2022. – С. 286–293. – URL: <https://dndi.mvs.gov.ua>
7. Чудакова В. П. Інтегративний інструментарій «гуманітарної експертизи та корекції» реалізації «технології формування психологічної готовності до інноваційної діяльності – основи розвитку компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах цифрової та STEM освіти» / В. П. Чудакова // Humanistic expertise as a strategy for the development of the culture of the future : scientific monograph. – Riga, Latvia : Baltics Publishing, 2022. – P. 271–330. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-262-3-15>.

8. Чудакова В. П. Інтегративний інструментарій забезпечення психологічної допомоги і розвиток компетентностей стресостійкості та здатності до швидкої адаптації особистості в складних життєвих травмуючих ситуаціях, з використанням діагностичних і корекційних, цифрових і STEM-методів / В. П. Чудакова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2023. – № 1 (88). – С. 67–77. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1\(88-67-77\)](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1(88-67-77)).

9. Чудакова В. П. Інтегративні методи і технологія експертизи і корекції формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності (частина 1) / В. П. Чудакова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2020. – № 4 (79). – С. 63–69. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-4\(79\)-63-69](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-4(79)-63-69).

10. Чудакова В. П. Науково-методичне забезпечення та особливості реалізації «психолого-організаційної технології формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності організацій» / В. П. Чудакова // Теоретичні та прикладні проблеми психології та соціальної роботи : зб. наук. праць. – Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – № 3 (56), т. 2. – С. 311–326. DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-2-311-325>.

11. Чудакова В. П. Реалізація компетентісно орієнтованого навчання : навчальна програма / В. П. Чудакова. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. – 25 с. – URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/21-29-CHudakova.pdf>

12. Чудакова В. П. Реалізація кореляційного аналізу, побудова «кореляційної матриці» та «кореляційних плеяд», особливості взаємозв'язку та взаємозалежності емпіричних даних дослідження «пріоритетних психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості» (за методикою В. Чудакової), за результатами математично-статистичного аналізу з використанням програми SPSS, цифрових і STEM методів (частина 16) / В. П. Чудакова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2024. – № 3 (94). – С. 69–85. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3\(94\)-69-85](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3(94)-69-85).

13. Чудакова В. П. Реалізація технології та рефлексивно-інноваційного тренінгу «Сучасні психотехнології формування компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах інноваційної діяльності», з використанням практик NLP / В. П. Чудакова // Ta'limda innovativ-kreativ texnologiyalarning qo'llanilishi, neyrolingvistik dasturlashning amaliy asoslari : xalqaro konferentsiya, 27-dekabr 2021-yil. – Buxoro : O'zbekiston Respublikasi, 2022. – В. 404–416.

14. Чудакова В. П. Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.10 / Віра Петрівна Чудакова ; Ін-т психол. ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2016. – 474 с. – URL: [https://lib.iitta.gov.ua/166005/3/ЧудаковаВП%20\(1\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/166005/3/ЧудаковаВП%20(1).pdf).

15. Чудакова В. П. Цілісний підхід супроводу реалізації технологій «формування психологічної готовності до інноваційної діяльності» та «компетентностей

конкурентоздатності особистості у швидкозмінних умовах», як основи професійно-особистісного розвитку та саморозвитку фахівця в умовах інноваційної, цифрової і STEM освіти / В. П. Чудакова // Наукові записки. Серія: Психологія. – 2024. – № 1. – С. 168–177. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-1-23>.

16. Чудакова В. П. Українсько-узбецький досвід реалізації «технології формування психологічної готовності до інноваційної діяльності», основи розвитку компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах, що швидко змінюються / В. П. Чудакова, С. Д. Максименко, Б. С. Абдулаева, М. М. Бафаев, М. Н. Усманова, У. А. Касимов // Ta'limda innovativ-kreativ texnologiyalarning qo'llanilishi, neyrolingvistik dasturlashning amaliy asoslari : xalqaro konferentsiya, 27-dekabr 2021-yil. – Buxara : Uzbekistan, 2022. – В. 420–441.

17. Chudakova V. Scientific and methodological support for the formation of psychological readiness for innovative activity as a means of developing a person's competitiveness / V. Chudakova // Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. – 2017. – Vol. 23, no. 5. – P. 8–25. – (Canada). – URL: <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/232/223>.

18. Chudakova V. Resources Development of the Competences of Personality Competitiveness in Terms of Innovative Activities / V. Chudakova // Professional competencies and educational innovations in the knowledge economy : collective monograph. – Bulgaria : Publishing House ACCESS PRESS, 2020. – P. 473–485. – URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/8664/1/monograph-professional-competencies.pdf>.

19. Chudakova V. Experience in the implementation of integrative technologies “formation of psychological readiness for innovative activity” and “development of individual competitiveness competencies”, in innovative conditions of digitalization and stem education / V. Chudakova // Zamonaviy ta'limni raqamlashtirish: muammo va yechimlar. – 2023. – Vol. 1, no. 1. – P. 281–284. – URL: <https://inlibrary.uz/index.php/digitalization-modern-education/article/view/24796>.

20. Chudakova V. P. Integrative toolkit for the implementation of the «technology for the formation of psychological competence of individual competitiveness in the context of innovative activity» using diagnostic, correctional, digital, STEM methods, SPSS programs and artificial intelligence / V. P. Chudakova // Moderní aspekty vědy: XLIX. Díl mezinárodní kolektivní monografie. – Česká republika : Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. – P. 377–389. DOI: <https://doi.org/10.52058/49-2024>.

References

- (2017). Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05.09.2017, № 2145-VIII [Law of Ukraine «On Education» dated 09/05/2017, No. 2145-VIII]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
- Chudakova, V. P., Baratov, Sh. R., Chuprov, L. F., & Sharipov, Sh. S. (2019). Psykholohichne zabezpechennia osvithnoho protsesu: Psykholohichna sluzhba v shkoli –

stvorennia, suchasnyi stan ta perspektyvy [Psychological support of the educational process: Psychological service in school – creation, current state, and prospects]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 2 (73), 39–46. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-2\(73-39-46](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-2(73-39-46) [in Ukrainian].

3. Chudakova, V. P. (2022). Aktualni problemy suchasnoi psykholohichnoi nauky u doslidzhenniakh «psykholohichnoi hotovnosti do innovatsiinoi diialnosti» ta «formuvannia kompetentnosti konkurentozdatnosti osobystosti», perspektyvy yikh intehtatsii u svitovyi osvittii prostir [Current problems of modern psychological science in the studies of “psychological readiness for innovative activity” and “formation of competitiveness competencies of the individual,” prospects for their integration into the global educational space]. In V. L. Zlykov (Ed.), *Vyklyky suchasnoi psykholohichnoi nauky krain YeS: Perspektyvy intehtatsii ukrainskoho dosvidu – Challenges of modern psychological science in EU countries: Prospects for integrating Ukrainian experience*. P. 84–90. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/732124/1/TE3II_DOPOBID_EI_26_09%20%281%29.pdf [in Ukrainian].

4. Chudakova, V. P. (2023). Aprobatsiia i vprovadzhennia refleksivno-innovatsiinoho treninhu, kouchynhu «Suchasni psykhotekhnologii formuvannia kompetentnosti konkurentozdatnosti osobystosti v umovakh innovatsiinoi diialnosti» u ramkakh mizhnarodnoho stazhuvannia ta akademichnoi mobilnosti: Ukrainsko-uzbetskyi dosvid (u formati fotovernissazhu) [Approbation and implementation of reflective-innovative training, coaching “Modern psychotechnologies for the formation of competitiveness competencies of the individual in the conditions of innovative activity” within the framework of international internship and academic mobility: Ukrainian-Uzbek experience (in the format of a photo vernissage)]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 2 (89), P. 50–56. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-2\(89\)-50-67](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-2(89)-50-67) [in Ukrainian].

5. Chudakova, V. P. (2023). Dosvid vprovadzhennia ta zmist prohramy «Tekhnologii ta intehtatyvnyi instrumentarii formuvannia kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh innovatsiinoi diialnosti», v ramkakh mizhnarodnoho stazhuvannia ta mizhnarodnoi litnoi shkoly «Uzbekystan-Ukraina 2023» V. Chudakovo (u formati fotovernissazhu, chastyna 2.12) [Experience of implementation and content of the program “Technologies and integrative tools for the formation of competitiveness competencies of the individual in the conditions of innovative activity,” within the framework of the international internship and international summer school “Uzbekistan-Ukraine 2023” by V. Chudakova (in the format of a photo vernissage, part 2.12)]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 3 (90), P. 83–100. Retrieved from <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2023/3/12> [in Ukrainian].

6. Chudakova, V. P. (2022). Zabezpechennia psykholohichnoi dopomohy zasobamy intehtatyvnykh

psykhotekhnologii NLP: Podolannia naslidkiv travmiiuchykh sytuatsii, rozvytku stresostiikosti ta zdibnosti do shvydkoi adaptatsii [Providing psychological assistance through integrative psychotechnologies of NLP: Overcoming the consequences of traumatic situations, developing stress resistance, and the ability to adapt quickly]. *Zabezpechennia psykholohichnoi dopomohy v sektori Syl obrony Ukrainy – Providing psychological assistance in the sector of the Defense Forces of Ukraine*. P. 286–293. Kyiv, 324 p. Retrieved from: <https://dndi.mvs.gov.ua> [in Ukrainian].

7. Chudakova, V. P. (2022). Intehtatyvnyi instrumentarii «humanitarnoi ekspertyzy ta korektsii» realizatsii «tekhnologii formuvannia psykholohichnoi hotovnosti do innovatsiinoi diialnosti – osnovy rozvytku kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh tsyfrovoy ta STEM osvity» [Integrative toolkit of “humanitarian expertise and correction” for the implementation of the “technology of forming psychological readiness for innovative activity – the basis for the development of competitiveness competencies of the individual in the conditions of digital and STEM education”]. *Humanistic expertise as a strategy for the development of the culture of the future*. P. 271–330. Riga, Latvia. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-262-3-15> [In Ukrainian]

8. Chudakova, V. P. (2023). Intehtatyvnyi instrumentarii zabezpechennia psykholohichnoi dopomohy i rozvytok kompetentnosti stresostiikosti ta zdabnosti do shvydkoi adaptatsii osobystosti v skladnykh zhyttievnykh travmiiuchykh sytuatsiiah, z vykorystanniam diahnostychnykh i korektsiinykh, tsyfrovnykh i STEM-metodiv [Integrative toolkit for providing psychological assistance and developing competencies of stress resistance and the ability to adapt quickly in complex life traumatic situations, using diagnostic and corrective, digital, and STEM methods]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 1 (88), 67–77. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1\(88\)-67-77](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-1(88)-67-77) [in Ukrainian].

9. Chudakova, V. P. (2020). Intehtatyvni metody i tekhnologii ekspertyzy i korektsii formuvannia kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh innovatsiinoi diialnosti (chastyna 1) [Integrative methods and technology of expertise and correction of the formation of competitiveness competencies of the individual in the conditions of innovative activity (part 1)]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 4 (79), 63–69. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-4\(79\)-63-69](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-4(79)-63-69) [in Ukrainian].

10. Chudakova, V. P. (2021). Naukovo-metodychne zabezpechennia ta osoblyvosti realizatsii «psykholohi-orhanizatsiinoi tekhnologii formuvannia kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh innovatsiinoi diialnosti orhanizatsii» [Scientific and methodological support and features of the implementation of the “psychological-organizational technology of forming competitiveness competencies of the individual

in the conditions of innovative activity of organizations”]. *Teoretychni ta prykladni problemy psykholohii ta sotsialnoi roboty – Theoretical and applied problems of psychology and social work*. 3 (56), P. 311–326. DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-2-311-325> [in Ukrainian].

11. Chudakova, V. P. (2021). Realizatsiia kompetentnisno oriientovanoho navchannia: Navchalna prohrama [Implementation of competence-oriented learning: Educational program]. Kyiv, 25 p. Retrieved from <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/21-29-CHudakova.pdf> [in Ukrainian].

12. Chudakova, V. P. (2024). Realizatsiia koreliatsiinoho analizu, pobudova «koreliatsiinoy matrytsi» ta «koreliatsiinykh pleiad», osoblyvosti vzaiemozviazku ta vzaiemozalezhnosti empirychnykh danykh doslidzhennia «priorytetnykh psykholohichnykh kompetentnosti konkurentozdatnosti osobystosti» (za metodykoiu V. Chudakovo), za rezultaty matematychno-statystychnoho analizu z vykorystanniam prohramy SPSS, tsyfrovyykh i STEM metodiv (chastyina 16) [Implementation of correlation analysis, construction of “correlation matrix” and “correlation pleiades,” features of the relationship and interdependence of empirical data of the study “priority psychological competencies of personality competitiveness” (according to the method of V. Chudakova), based on the results of mathematical and statistical analysis using the SPSS program, digital, and STEM methods (part 16)]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 3 (94), P. 69–85. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3\(94\)-69-85](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3(94)-69-85) [in Ukrainian].

13. Chudakova, V. P. (2022). Realizatsiia tekhnolohii ta refleksyvno-innovatsiinoho treninhu «Suchasni psykhotekhnolohii formuvannia kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh innovatsiinoy diialnosti», z vykorystanniam praktyk NLP [Implementation of technology and reflective-innovative training “Modern psychotechnologies for the formation of competitiveness competencies of the individual in the conditions of innovative activity,” using NLP practices]. *Ta’limda innovativ-kreativ tekhnologiyalarning qo’llanilishi, neyrolingvistik dasturlashning amaliy asoslari – Application of innovative-creative technologies in education, practical foundations of neurolinguistic programming*. P. 404–416. Buxoro, 520 p. [in Ukrainian].

14. Chudakova, V. P. (2016). Formuvannia psykholohichnoi hotovnosti personalu osvity orhanizatsii do innovatsiinoy diialnosti [Formation of psychological readiness of personnel of educational organizations for innovative activity]. (Doctoral dissertation, Instytut psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 474 p. Retrieved from: [https://lib.iitta.gov.ua/166005/3/ЧудаковаВП%20\(1\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/166005/3/ЧудаковаВП%20(1).pdf) [in Ukrainian].

15. Chudakova, V. P. (2024). Tsilisnyi pidkhid suprovodu realizatsii tekhnolohii «formuvannia psykholohichnoi hotovnosti do innovatsiinoy diialnosti» ta «kompetentnosti konkurentozdatnosti osobystosti u

shvydkozminnykh umovakh», yak osnovy profesiino-osobystisnoho rozvytku ta samorozvytku fakhivtsia v umovakh innovatsiinoy, tsyfrovoy i STEM osvity [Holistic approach to supporting the implementation of technologies for “forming psychological readiness for innovative activity” and “competencies of personality competitiveness in rapidly changing conditions” as the basis for professional and personal development and self-development of a specialist in the conditions of innovative, digital, and STEM education]. *Naukovi zapysky. Seriya: Psykholohiia – Scientific notes. Series: Psychology*. 1, P. 168–177. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-1-23> [in Ukrainian].

16. Chudakova, V. P., Maksymenko, S. D., Abdulaeva, B. S., Bafaev, M. M., Usmanova, M. N., & Kasymov, U. A. (2022). Ukrainsko-uzbetskyi dosvid realizatsii «tekhnolohii formuvannia psykholohichnoi hotovnosti do innovatsiinoy diialnosti», osnovy rozvytku kompetentnosti konkurentospromozhnosti osobystosti v umovakh, shcho shvydko zminiuisia [Ukrainian-Uzbek experience of implementing the “technology of forming psychological readiness for innovative activity,” the basis for the development of competitiveness competencies of the individual in rapidly changing conditions]. *Ta’limda innovativ-kreativ tekhnologiyalarning qo’llanilishi, neyrolingvistik dasturlashning amaliy asoslari – Application of innovative-creative technologies in education, practical foundations of neurolinguistic programming*. P. 420–441. Bukhara, 520 p. [in Ukrainian].

17. Chudakova, V. (2017). Scientific and methodological support for the formation of psychological readiness for innovative activity as a means of developing a person’s competitiveness. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*. 23 (5), P. 8–25. Retrieved from: <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/232/223>.

18. Chudakova, V. (2020). Resources development of the competences of personality competitiveness in terms of innovative activities. In *Professional competencies and educational innovations in the knowledge economy: Collective monograph*. Bulgaria: 532 p. Retrieved from: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/8664/1/monograph-professional-competencies.pdf>.

19. Chudakova, V. (2023). Experience in the implementation of integrative technologies “formation of psychological readiness for innovative activity” and “development of individual competitiveness competencies”, in innovative conditions of digitalization and stem education. *Zamonaviy ta’limni raqamlashtirish: Muammo va yechimlar – Digitalization of modern education: Problems and solutions*. 1(1), P. 281–284. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/digitalization-modern-education/article/view/24796>.

20. Chudakova, V. P. (2024). Integrative toolkit for the implementation of the «technology for the formation of psychological competence of individual competitiveness in the context of innovative activity» using diagnostic, correctional, digital, STEM methods, SPSS programs and artificial intelligence. In *Moderní aspekty vědy: XLIX.*

Díl mezinárodní kolektivní monografie [Modern aspects of science: XLIX. Part of the international collective monograph] (pp. 377–389). Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 611 s. DOI: <https://doi.org/10.52058/49-2024>.

Chudakova Vira, Candidate of Psychological Sciences, Senior Research Fellow, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Institute of Psychology named after H. S. Kostyuk of the NAES of Ukraine; Academician of the Turon Academy of Sciences; Practicing Psychologist, Psychotherapist, Trainer, Consultant, Coach, Kyiv, Ukraine

“TECHNOLOGY FOR THE FORMATION OF PSYCHOLOGICAL COMPETENCIES OF COMPETITIVENESS OF THE INDIVIDUAL IN RAPIDLY CHANGING CONDITIONS OF INNOVATIVE ACTIVITY OF ORGANIZATIONS”, USING DIAGNOSTIC, CORRECTIONAL, DIGITAL AND STEM METHODS, SPSS SOFTWARE, AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Summary.

The article presents an integrative toolkit for scientific and methodological support for the implementation of the author's “Technology for the formation of psychological competencies of individual competitiveness in rapidly changing conditions of innovative activity of organizations” (hereinafter referred to as the Technology). The Technology consists of two interconnected and complementary models: 1) Diagnostic model of

expertise of individual competitiveness competencies; 2) Correctional and developmental model of reflective and innovative training, coaching. “Technology” contains the main blocks: informational and semantic, diagnostic, analytical and interpretative and prognostic, and correctional and developmental. The general design, content, methods and results of the implementation of the “Technology” implementation models using diagnostic, corrective, digital methods, SPSS programs and artificial intelligence are disclosed. The publication considers the following issues: – Actualization of the problem of scientific and methodological support for the formation of psychological competencies of individual competitiveness in rapidly changing conditions; Features of the implementation of “Technology” and models of its implementation. Features of the implementation of the training-coaching program for the preparation of expert trainers for the implementation of “Technology” and the implementation of the training-coaching program “Modern psychotechnologies for the formation of psychological competencies of individual competitiveness in rapidly changing conditions of innovative activity”. Practical experience and results of the implementation of innovative technology in the educational process in Ukraine and the international educational space are provided.

Keywords: technology; psychological technology; formation of psychological competencies of individual competitiveness; diagnostic model of examination; correctional and developmental model; reflexive-innovative training-coaching.

Стаття надійшла до редколегії 4 березня 2025 року